

ESZR - Fogalmak

Jelen dokumentáció készítésekor abból a feltételezésből indultunk ki, hogy a szakma napi feladatait és folyamatait jól ismerő olvasónak kell bemutatnunk az **Erdészeti Szakmai Rendszer** szolgáltatásait. Az erdészeti szakmai folyamatokat és terminológiát vettük figyelembe mind a program, mind a leírás készítésekor, azonban az informatikai rendszer logikai felépítése megkívánta néhány, a megértést és megkülönböztetést segítő fogalom bevezetését.

Szakmai rendszer – Alkalmazott térinformatikai és műszaki nyilvántartó rendszer, ami elősegíti a felhasználók tervezési, elemzési, munkaszervezési és adatszolgáltatási feladatait. A rendszer analitikus nyilvántartást vezet tervezési objektumokról, a hozzájuk kapcsolt tervezett és elvégzett műveletekről és a termelt naturáliákról, valamint ezeket a folyamatokat az alkalmazott térinformatikai funkciókkal támogatja.

Szervezeti egység – A szervezet különböző, hierarchikus szintjeit leíró egység, meghatározza az adatok hozzáférési és összegzési körét. Pl.: erdőgazdaság, erdészet, gondnokság és erdészkerület.

Földterület – A szervezeti egység alap gazdasági objektuma, főbb jellemzőit tekintve homogén. Térbeli elhelyezkedése poligonokkal meghatározható, élettartam hozzárendelése lehetséges. A kimutatások, jelentések alapegysége. Pl.: erdőrészlet, közjóléti-létesítmény, mezőgazdasági parcella, földrészlet, épület, stb.

Tervezési egység – A földterület elemi objektuma, műszaki jellemzőit tekintve homogén. Térbeli helyzetét egy földterületen belül pont, vonal vagy poligon jellemzi. A naturália és műveleti tervezés alapegysége. Pl.: teljes illetve részterület, közjóléti objektum, stb.

Művelet – A gazdasági folyamatok legkisebb (tovább már nem bontott) egysége. A földterület tervezési egységéhez és időszakhoz rendelhető.

Naturália – A tervezési folyamatok során tevékenységgel érintett természetes mennyiségek. Tervezési egységekhez, időszakhoz kötődik. Pl.: termelhető választék.

Lap – Az alkalmazás kezelése során a könnyebb kezelhetőség érdekében minden nyilvántartott nagyobb logikai egységet lapnak tekintünk. A lapok három csoportba sorolhatóak: földterület lap, terv lap és esemény lap. Az alkalmazás funkciói mindig valamilyen laphoz kapcsolódnak. A kiválasztott laphoz kapcsolódóan végzünk műveleteket és a végén a lapot mentjük el. A lapok típustól függően különböző állapotokkal rendelkeznek. Ezek részletesebb magyarázata a következő részben található.

- **Földterület lap** (földterület adatlap) – Egy adott földterület részletes leíró adatait tartalmazó lap. Az adatlap képernyőjének megjelenése mindig az adott földterület típusához igazodik, valamint az adatlapokhoz minden esetben kapcsolódik nyomtatási lehetőség. A nyomtatvány szintén a földterület típusához igazodik. Pl.: erdőrészlet típusú földterület esetén a képernyőn az erdőrészlet adatai láthatóak, nyomtatáskor pedig az erdőrészlet leíró lap nyomtatvány készül el PDF formátumban.
- **Terv lap** – A tervezés során lehetőség van egy földterülethez kapcsolódóan naturáliák és munkaműveletek tervezésre, valamint a művelettervezéshez kapcsolódóan költség és anyagfelhasználás tervezésére. A terv lap gyakorlatilag az egyes földterületekhez elkészített terv adatokat tartalmazza. Ez a lehetőség nem jelent egyben kötelezettséget is (Pl. nem

kötelező a költség és anyagtervezés). A terv két legfontosabb adata a terv típusa és a földterület, amelyhez kapcsolódik (Pl. fakitermelési terv egy adott erdőrészletre).

- **Esemény lap** (dokumentum) – Földterülethez vagy tervhez kapcsolódó olyan dokumentumok, amelyek a nyilvántartást, tervezést kiegészítik, segítik. Ezek lehetnek a rendszer által előállíthatóak, vagy külső forrásból származó adatok, amelyek az alkalmazásban is felvitelre kerülnek. (Pl. bejelentés, műveleti lap, stb.)

Konténer (mappa, dosszié) – A nyilvántartott lapokat (földterület lap, terv lap, esemény lap) elsősorban szakmai szempontból és a könnyebb kezelhetőség érdekében csoportosítva kezeljük az alkalmazásban. Egy ilyen csoport neve konténer vagy mappa (továbbiakban konténernek nevezzük). Ez a valós élet leképezésének tekinthető. A papíralapú nyilvántartás esetén is az egyes lapokat (pl. erdőrészlet leíró lapok, jegyzőkönyvek) mappákban tároljuk, esetleg nagyobb mennyiség esetén a lapokat könyvszerűen bekötjük. A mappákra általában ráírjuk a főbb adatokat, mit tárolunk benne, mikor készítettük, stb.. Az alkalmazásban is ugyanezen elv szerint történik a lapok kezelése. A lapok mindig valamelyik konténerben találhatóak meg. Fontos szabály, hogy egy típusú konténerbe csak egy típusú lap kerülhet (Pl. fakitermelési terv konténerbe kizárólag fakitermelési tervlapok kerülhetnek be).

Besorolás – Egy konténerben az új lapok létrehozásának leggyakoribb (de nem kizárólagos) módja. Például egy kiválasztott erdőrészlet - fakitermelési terv konténerbe történő - besorolásával létrejön a konténerben egy új fakitermelési terv típusú terv lap.

Riport – A riport a rendszer terminológiájában az adott pillanatban elvégzett, előre megadott paraméterek kitöltésével futtatható és a böngészőből Microsoft Excel (.xlsx) formátumban letölthető adatgyűjtés, mely a rendszerben nem kerül eltárolásra. Tehát a más-más időpontban lekérdezett ugyanolyan típusú riport különböző adatokat tartalmazhat.

A riport eredményeként előálló Excel fájl a riorthoz előre definiált formátumban jelenik meg. Fontos kiemelni, hogy az így előálló adathalmaz a lekérdezés pillanatának állapotát tükrözi, az adatok későbbi módosítása már nincs hatással a letöltött riport-fájl tartalmára. A riport Excel fájl minden esetben tartalmazza a lekérdezés főbb adatait (riport neve, lekérdezés paraméterei, lekérdezés időpontja, stb.), a lekérdezés eredményeként előálló adathalmazt, valamint amennyiben a riorthoz kapcsolódik előre definiált Excel kimutatás (pivot) akkor azoknak a riport adatain alapuló eredményét.

A riport eredményeként előálló Excel fájl nem kizárólag az eredmény megtekintésére használható, hanem további adatfeldolgozásra is alkalmas. A riportban található kimutatások tetszőlegesen átalakíthatóak, tovább finomíthatóak, vagy az adatokra alapozva további kimutatások készíthetőek. A kimutatások rugalmas és minél több szempont szerinti összeállítására érdekében egyes riportoknál az alapadatok egy része halmozottan jelenik meg. Például fafajrosor lekérdezés esetén a részlet adatok minden fafajrosorhoz hozzárendelten megjelennek az alapadatokban. Erre a tulajdonságra a kimutatások összeállításánál és az adatok értékelésénél fokozott figyelmet kell fordítani.

A riport tehát nem feltétlenül egy végleges kimutatás, hanem a benne található alapadathalmazt az egyes erdészek, erdészetek igény szerint saját megszokott módszereik szerint dolgozhatják fel. Ezek az átalakítások, módosítások nem kerülnek be automatikusan az alkalmazásba, de a rendszergazdának lehetősége van ezek beépítésére.

Nyomatvány – Egy adott elem vagy lista nyomtatására szolgáló kimenet. Az alkalmazás a nyomtatványt nem azonnal a nyomtatóra küldi, hanem egy .pdf kiterjesztésű fájlt készít, ami a

böngészőből letölthető. Ez a PDF fájl tetszőleges módon kinyomtatható és menthető is. A PDF fájl alkalmas szöveget, ábrát és képeket tartalmazó dokumentum leírására eszközfüggetlen és felbontásfüggetlen formában. Széles körben alkalmazott, a nyomtatók képesek közvetlenül a nyomtatására és számos ingyenes PDF olvasó érhető el (pl.: Acrobat Reader, Foxit Reader).

Jelentés – Egy adott folyamat eredményeként előálló adathalmaz speciális formára történő leképezése. A leképezés mindig a felhasználó által kezdeményezett időpontban történik és a leképezés időpontjának pillanatában rendelkezésre álló adatok alapján történik. A leképezés eredményeként előálló adathalmaz letárolásra kerül és a leképezés alapjául szolgáló adatok későbbi módosítása már nincs hatással az eredményre! Az így leképezett eredmény nem, vagy csak részlegesen módosítható. A leképezés eredményeként előálló adathalmaz mindig a jelentés előre definiált formájára történik és letölthető a szintén előre definiált nyomtatvány formájában.

Folyamatelem (szolgáltatás) – Az alkalmazás egy szakmai funkciója, ami egy kiválasztott laphoz (földterület lap, terv lap, esemény lap) kapcsolódó feladatok elvégzésére, dokumentálására szolgál. Egy-egy ilyen szakmai funkció több helyről is elérhető. A szakmai funkciók alkalmazásbeli neve folyamatelem. Minden folyamatelem rendelkezik egy ikonnal a könnyebb azonosíthatóság érdekében.

Folyamat – A folyamatelemek sorrendbe szervezésével egy folyamatsort vagy egyszerűbben egy folyamatot kapunk, mely folyamat lépései egy a valóságban is létező szakmai folyamat lépéseinek feleltethetőek meg. Minden menüponthoz kapcsolódik egy konténerfajta és egy folyamat, ami a konténerben található lapokon elvégezhető folyamat lépéseinek kezelésére szolgál. A folyamat lépéseikhez tartozó ablakok és funkciók a képernyő tetején található ikonsor segítségével érhetőek el.

Helyi menü - Adott helyen - általában listákon - a jobb egérgombbal megjeleníthető menü, mely közvetlenül a listához, annak elemeihez kapcsolódó funkciók elérését teszi lehetővé. A funkciók vonatkozhatnak csak kijelölt elemekre (pl.: Erdőrésztlet leíró lap nyomtatvány, Törlés, Állapot módosítás, stb.) vagy lehetnek általánosak, akár a lista egészét is érintve (pl. a fatömegbecslési jegyzőkönyveknél átlaló CSV fájlok betöltése).

A főbb fogalmak megismerése után érdemes az *Erdőállomány nyilvántartás és a Fakitemelési terv* leírásokkal folytatni, melyek remek alapot nyújtanak arra, hogy áttekintsük a folyamatok felépítését és megismerkedjünk a rendszer általános használatával.